

Jiri Dahlgren & Santeri Juntila

NUORTEN KOKEMUKSIA SOSIAALISISTA SUHTEISTA PANDEMIA-AIKANA

NUORTEN KOKEMUKSIA SOSIAALISISTA SUHTEISTA PANDEMIA-AIKANA

Jiri Dahlgren & Santeri
Junttila
Opinnäytetyö
Syksy 2022
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Tekijät: Jiri Dahlgren & Santeri Juntila

Opinnäytetyön nimi: Nuorten kokemuksia sosiaalisista suhteista pandemia-aikana

Työn ohjaajat: Merja Savolainen & Päivi Onkalo

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2022

Sivumäärä: 32

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää yläasteikäisten nuorten kokemuksia heidän sosiaalisista suhteistaan pandemia-aikana. Tässä tutkimuksessa sosiaalisilla suhteilla tarkoitetaan vertaissuhteita, jotka pitävät sisällään läheiset ystävyysuhteet, kaverisuhteet ja toverisuhteet. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa nuorten kokemuksista vertaissuhteisiin ja niiden muutoksiin liittyen. Opinnäytetyön hyöty näkyy mahdollisuutena suunnitella ja kehittää nuorisotalojen toimintaa, mikäli vastaavanlainen pandemia-aika koittaa myöhemmin uudestaan. Yhteistyökumppanina toimi Oulun kaupungin itäisen alueen kaksi nuorisotaloa.

Opinnäytetyössä tietoperustassa kuvaamme lasten ja nuorten sosiaalisia suhteita ja peilaamme pandemia-ajan muutoksia niihin sekä lisäksi sitä, miten nuorisotalotoiminta edistää lasten ja nuorten sosiaalisia ystävyysuhteita. Informaatio on hankittu luotettavien lähteiden kautta, jotka pätevät koko Suomen alueella ja myös Oulun kaupungin nuorisotyön perussuunnitelmaa hyödyntäen, joka tukee paikallisia tavoitteita. Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena ja aineisto kerättiin teemahaastatteluiden avulla. Aineisto litteroitiin tekstimuotoon, jota käytimme sen analysointiin.

Tutkimustulosten mukaan suurin osa nuorista koki pandemia-ajalla olevan vaikutuksia heidän sosiaalisiin suhteisiinsa, kuten esimerkiksi vanhempien suhtautuminen ystävien näkemiselle kyseisenä aikana tai nuorisotalojen kiinni oleminen. Osa nuorista kokivat nuorisotyön tukevan heidän sosiaalisia suhteitaan esimerkiksi erilaisten digitaalisten palveluiden kautta. Osa nuorista kokivat, että nuorisopalvelut olisivat voineet mainostaa näkyvämmiin toimintaansa sekä luoda sitä, mutta ymmärsivät tilanteen haastavuuden kuitenkin. Tutkimustulosten myötä nuorisopalveluiden toimintaa voidaan kehittää esimerkiksi laajemmalla toiminnan mainostamisella ja digitaalisten palveluiden ja toimintojen lisäämisellä.

Asiasanat: Pandemia-aika, nuorisotyö, nuoruus, sosiaaliset suhteet

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

Authors: Jiri Dahlgren & Santeri Junttila

Title of thesis: Experiences about social relationships amongst young during pandemic period

Supervisors: Merja Savolainen & Päivi Onkalo

Term and year when the thesis was submitted: Fall 2022 Number of pages: 32

The purpose of this thesis is to find out the experiences of middle school-aged youth about their social relationships during the pandemic time. In this thesis social relationships mean peer relationships that hold close friendships, basic friendships and other friendly relationships. The goal of this thesis is to create information about experiences in peer relationships and their changes amongst young. The benefit of this thesis is seen as a possibility to plan and develop community centers activities if same type of pandemic arrives later again. This thesis is made in cooperation with two eastern region community centers of Oulu.

In this thesis database we describe social relationships and mirror it to pandemic period changes to it amongst young and also how community centers promote social friendships amongst children and young. The information has been gathered from reliable sources that are reliable in the whole Finnish society and using the youth work plan of Oulu, which supports the local goals. Thesis was made as a qualitative thesis and material was gathered by theme interviews. Material was transcribed into text form which was used to analyze it.

The research indicates that most of the young experienced the pandemic time to have an effect on their social relationships like for example parents' attitude towards seeing friends live and community centers being closed during the pandemic period. Some of the young experienced youth work to support their social relationships for example through digital services. Some of young thought that youth services could have advertised and created their activities more, but they also understood the challenge of the situation. Thesis results indicates that there is room to improve the activities by wider advertisement, adding more digital services and activities.

Keywords: Pandemic period, youth work, youth, social relationships

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 NUORTEN SOSIAALISET SUHTEET IKÄTOVEREIDEN KANSSA.....	8
2.1 Nuorisotyö	8
2.2 Nuoruus ja sosiaaliset suhteet	11
2.3 Nuorten vapaa-aika	13
2.4 Osallisuus.....	14
3 TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT	16
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	17
4.1 Tutkimusmenetelmä	17
4.2 Tutkimukseen osallistuvat	18
4.3 Aineiston analyysi.....	19
4.4 Eettisyys ja luotettavuus.....	20
5 TULOKSET	22
5.1 Läheiset ystävät	22
5.2 Kaverit.....	23
5.3 Toveri- ja muut vertaissuhteet.....	24
6 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	25
7 POHDINTA	27
LÄHTEET	30

1 JOHDANTO

Vuoden 2020 alkupuolesta lähtien Suomessakin on eletty poikkeuksellisia aikoja COVID-19-pandemian aiheuttamien rajoitusten vuoksi. Hallitus linjasi 16.3.2020 lisätoimenpiteistä koronaan reagoimiseksi. Koulujen ja oppilaitosten lähiopetus keskeytettiin sekä lisäksi joukko valtion ja kuntien toimintoja suljettiin. Näihin kuului myös harrastustilat sekä nuorisotalot. Nuorisotyön tuli mukautua tilanteeseen, jossa ryhmämuotoisia toimintoja ei voitu toteuttaa kasvokkain. Tämä tarkoitti digitaalisiin työvälineisiin siirtymistä. Koska kaikki nuoret eivät ole samanarvoisessa asemassa on tärkeää pystyä tavoittamaan heidät. Haavoittuvat ryhmät voivat olla alttiimpia syrjinnälle sekä yhteisöjen ulkopuolelle jäämiselle. (Kauppinen, Kiilakoski & Lahtinen 2020; Valtioneuvosto 2021.)

Pandemia-ajan yhteiskunnalliset vaikutukset ovat jatkuneet jo yli kaksi vuotta ja se on merkinnyt nuorille esimerkiksi sosiaalista eristäytymistä ja harrastustoiminnan keskeytymistä. Pandemiajakson pitkittyessä on nähty, että lapset ja nuoret ovat yksi pahiten rajoitustoimenpiteistä kärsineistä ryhmistä. Koronarajoitusten vaikutus on voimakkaampaa nuorten osalta, kuin aikuisten, koska rajoitukset vaikuttavat nuorten koulunkäyntiin, opiskeluun, harrastuksiin sekä sosiaalisten suhteiden ylläpitämiseen. (Väestöliitto 2020.) Pandemia-ajan seurauksena on kehittynyt hyvinvoinnin vajeita, joiden korjaaminen vie paljon aikaa. Seurantatietoa on otettava vielä monta kertaa, jotta saadaan selville, kuinka lopulta pandemia-ajan kriisistä toivutaan. Tässä opinnäytetyössä tavoitteena on tuottaa tietoa mahdollisten uusien työmuotojen tai -tapojen löytämiseksi, jotta vastaavanlaisissa tilanteissa nuorten sosiaalisia suhteita voidaan tukea entistä paremmin. (Lahtinen 2022.)

Pandemia-aika on vaikuttanut nuorten arkeen, mutta myös heille suunnattuihin palveluihin. Osa palveluista on siirtynyt joko kokonaan tai osin digitaaliseksi. Osa kasvokkaisista palveluista on ollut ajoittain suljettuna, tilojen kävijämääriä on rajoitettu ja toimintoja on muutettu vastaamaan turvallisuusohjeistuksia. (Kauppinen, Kiilakoski & Lahtinen 2022.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena onkin kuvailla Yli-lin sekä Talvikankaan nuorisotalojen nuorten kokemuksia sosiaalisista suhteista kyseisenä pandemia-aikana. Tutkimus keskittyy nuorten vertaissuhteisiin, eli suhteisiin ikätovereiden kanssa. Tutkimus tuo esiin nuorten kokemuksia muun muassa siitä, miten pandemia-aika on muuttanut heidän sosiaalisia suhteitaan, jos on muuttanut ollenkaan. Tutkimus nostaa myös esille nuorten kokemuksia siitä, minkälaiseksi he ovat kokeneet

nuorisotalojen väliaikaiset sulkemiset tai osittaisen siirtymisen digitaaliseen muotoon. Tavoitteena on tuoda Oulun kaupungille tietoa, jota voisi hyödyntää nuoriin kohdistuvien palveluiden kehittämisessä, mutta myös kartoittaa opinnäytetyön tekijöiden ammatillista osaamista tutkimuksellisen työn parissa.

2 NUORTEN SOSIAALISET SUHTEET IKÄTOVEREIDEN KANSSA

2.1 Nuorisotyö

Nuorisotyö on nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa, jotta nuorista kehittyisi aktiivisia kansalaisia. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kuntien ja järjestöjen nuorisotyötä ja sen kehittämistä valtionosuuksin tai-avustuksin. Se myös tulohjaa ja tukee alueellista nuorisotyötä. Toiminnallaan ministeriö haluaa myös edistää nuorten osallistumista ja osallisuutta. Paikallisesta nuorisotyöstä, kuten esimerkiksi nuorisotilojen ylläpidosta vastaavat kunnat. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022.)

Nuorisotyötä tehdään monialaisesti yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ja sen tarkoituksena on olla ennaltaehkäisevää kasvatustyötä kodin ja koulun rinnalla. Nuorisotyön olennaisia tehtäviä ovat esimerkiksi turvallisen ryhmän luominen, nuorten ystävyysuhteiden vahvistaminen sekä nuorten välisen vuoropuhelun kasvattaminen. Keskeinen osa nuorisotyön tavoitteita on nuorten välisten suhteiden tukeminen. (Kiilakoski 2013, 31.)

Kunnallinen nuorisotyö ymmärretään yleensä nuorisotiloilla tapahtuvaksi, kaikille ikäryhmään kuuluville nuorille avoimeksi toiminnaksi. Nuorisotyön työmuotoja on kuitenkin paljon tätä enemmän, ja monia niistä toteutetaan valtakunnallisesti. Eniten lisääntyneet työmuodot kunnissa ovat nuorisotyö koulussa, etsivä nuorisotyö, työpajatoiminta sekä digitaalinen ja sosiaalisessa mediassa tehtävä nuorisotyö. (Nuorisotyöstä Suomessa 2022.) Oulun nuorisotyö noudattaa kaupungin laatimaa nuorisotyön suunnitelmaa, jossa kuvaillaan nuorisopalveluiden tavoitteet, arvot, työmuodot ja toiminnot. Nuorisotyön muotoina ovat alueelliset- ja keskitetyt palvelut. (Oulun kaupunki.)

Nuorisotalot kuuluvat alueelliseen nuorisotyöhön. Nuorisotalot ovat ympäri Oulua sijoitettuja paikkoja, joihin noin 7–18-vuotiaat lapset ja nuoret voivat mennä viettämään vapaa-aikaa yksin tai ystävien kanssa. Nuorisotaloilla he voivat pelata erilaisia pelejä, kuten esimerkiksi kortti-, lauta- tai videopelejä, osallistua erilaisiin ohjaajien kehittämiin tapahtumiin, tai vain ”hengaila” ystävien ja ohjaajien kanssa. Vapaaehtoisuus on nuorisotaloilla tärkeintä, jotta nuorilla on mahdollisimman pieni kynnys tulla käymään paikalla. Nuorisotaloilla annetaan myös tukea ja opastusta nuorille

ongelmatilanteissa, mutta nuorta ei voida pakottaa kertomaan ongelmistaan. Nuorisotyöntekijällä odotetaan olevan hyvät sosiaaliset taidot, jotta ongelmia voidaan ratkoa. Työ ei siten ole pelkästään valvomista ja pelien sekä leikkien ohjaamista.

Koronaan reagoimiseksi julistettu poikkeustila näkyi myös nuorisotyön toimintamalleissa. Nuorisotyölle digitaalinen nuorisotyö ei ollut kuitenkaan täysin uusi asia, sillä verkkonuurisotyötä tai digitaalista nuorisotyötä oli kehitetty jo pitkään. Koronakevään tapoja työskennellä olivat esimerkiksi ryhmämuotoiset toiminnot, joiden alustana käytettiin usein Discordia. Sen lisäksi käytössä olivat yksityisviestit nuorille ja jalkautuva työ, jonka merkitys myös korostui korona-aikana. (Kauppinen, Kiilakoski & Lahtinen 2020.)

Nuorisotaloilla on siis tullut ajankohtaiseksi myös aktiivinen verkkotyöskentely koronan seurauksena. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi aktiivista sosiaalisen median päivittämistä, "live-toimintaa", jolloin talon nuorisotyöntekijät käyttävät sosiaalisen median sovelluksia ja pitävät "liveä". Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että nuoret voivat osallistua reaaliajassa keskusteluun samalla, kun ohjaajat kuvaavat tekemisiään. Lisäksi on olemassa myös pelinuurisotaloja, joissa nuorilla on mahdollista osallistua erilaisiin pelivalmennuksiin sekä mahdollisuus pelata nuorisotyöntekijöiden kanssa erilaisia videopelejä yhdessä, vaikka eivät olisikaan fyysisesti nuorisotalolla paikalla. Verkkonuurisotyön merkityksestä mainitaan myös Oulun kaupungin nuorisotyön suunnitelmassa. Siitä käytetään nimitystä digitalisaatio. Nuorisotyön suunnitelmassa mainitaan, että digitalisaatio näkyy työssä toimintatapojen uudistamisena. Tällä tarkoitetaan, että työmenetelmien ja -tehtävien digitalisointia. Pyritään siis hyödyntämään ja kokeilemaan digitalisaation mahdollisuuksia eri työmuodoissa (Oulun kaupungin nuorisotyön suunnitelma).

Nuorisotyö ei kuitenkaan keskity pelkästään nuorisotaloille, vaikka se onkin ohjaajien työpaikka tässä tapauksessa. Tätä kutsutaan alueelliseksi nuorisotyöksi. Alueellinen nuorisotyö on osa yhteisöllistä nuorisotyötä, joka tarkoittaa avointa nuorisotoimintaa, ohjattuja toimintoja, nuorten ryhmiä, jalkautuvaa työtä ja erilaisia alueellisia yhteistyömuotoja, jotka tukevat esimerkiksi lasten ja nuorten sosiaalisia suhteita ja huomioi yksilön sekä ryhmien tarpeita (Oulun kaupungin nuorisotyön suunnitelma). Alueellinen nuorisotyö luo esimerkiksi kattavamman toiminnan sisällön nuorelle. Sisältöjen kautta nuoret saavat kosketuspintoja, tunnekokemuksia ja osallisuuskokemuksia. Nämä taas jättävät nuoriin kokemusjäljen, joiden vaikutus ilmenee heidän voimaantumisenansa ja toimintana elämäntilanteissaan. (Kiilakoski, Kinnunen & Djupsund 2015.)

Nuorisotalojen ohjaajat tekevät lisäksi erittäin aktiivisesti yhteistyötä oman alueensa koulujen kanssa. Esimerkiksi Myllyojan nuorisotalo tekee yhteistyötä Hintan ja Myllyojan ala-asteen kanssa sekä myös Laanilan yläasteen kanssa. Tavoitteena nuorisotyöllä koulussa on kohtaaminen ja tietoisuuden lisääminen virka-ajan ulkopuolella. Lisäksi autetaan lapsia ja nuoria koulunkäyntiin sitouttamisessa, poissaolojen vaikutusten korjaamisessa, kouluyhteisön hyvinvoinnin vahvistamisessa ja tuetaan kiusaamisen vastaisessa työssä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021.) Nuorisotyötä koulussa voi olla esimerkiksi välituntitoiminnan järjestäminen koululla, jonka avulla päästään tutustumaan lapsiin ja nuoriin paremmin. Tämä voi vähentää kynnystä joidenkin yksilöiden osalta tulla käymään nuorisotalolla. Ala-asteella toiminta voi näkyä erilaisten leikkien tai pelien ohjaamisena, kun taas yläasteella tyypillistä voi olla välituntikahvilan pitäminen, jonne nuoret voivat tulla juomaan ilmaiset kahvit ja juttelemaan nuorisotyöntekijöiden kanssa. Lisäksi nuorisotyöntekijät voivat pitää erilaisia oppitunteja liittyen moderneihin aiheisiin, kuten esimerkiksi opetusta sosiaalisen median käytöstä ja mitä vaaroja siihen voi liittyä. Yleistä on myös se, että he osallistuvat kouluissa ryhmätyksiin, mikäli sellaiselle on tarvetta.

Nuorisotalon työntekijät toimivat yhteistyössä muidenkin eri tahojen kanssa, joka on paikkakuntariippuvaista ja se voi olla monialaista tai moniammatillista. Oulussa voidaan käyttää esimerkkinä Walkers-nuorisokahvilaa. Jalkautumisesta on tullut yhä yleisempi nuorisotyön muoto, jota kaupungin työntekijät tekevät yhteistyössä Walkersin vapaaehtoisohjaajien kanssa. Jalkautuminen tarkoituksena on lähteä kävelemään ja valvomaan alueilla, joissa yleensä on paljon nuoria, kuten esimerkiksi ostoskeskuksissa tai keskustan alueella viikonloppuina. Tarkoituksena on tavoittaa nuoria, keskustella heidän kanssaan ja varmistaa, että heillä on kaikki hyvin. Esimerkkinä vastaavasta toiminnasta voidaan käyttää kesällä olevia viikonloppuja kaupungilla, jolloin nuoria on paljon liikkeellä ja useasti voidaan käsitellä alkoholin käyttötappauksia.

Oulussa sijaitsee 22 nuorisotaloa, jotka on jaettu pohjoiseen-, itäiseen-, eteläiseen- ja keskiseen alueeseen. Pohjoiseen alueeseen kuuluvat Haukipudas, Rajakylä, Pateniemi ja Ritaharju. Itäiseen alueeseen kuuluvat Hiukkavaara, Jääli, Kiiminki, Myllyoja, Talvikangas, Vesala, Yli-li ja Ylikiiminki. Eteläiseen alueeseen kuuluvat Kaakkuri, Kaukovainio, Maikkula ja Oulunsalo. Keskiseen alueeseen kuuluvat Byströmin nuorten kahvila Oulun keskustassa, Kaijonharju, Karjasilta, Kastelli, Puolivälikangas sekä Toppila. (Oulun kaupunki.) Lisäksi kokeilussa on nuorten pop up nuorisotila Valkeassa, jossa ikäraja yltyä jopa 29 ikävuoteen asti. Jokaisella alueella on alueellinen esimies, joka vastaa oman alueensa nuorisotyön toiminnasta.

2.2 Nuoruus ja sosiaaliset suhteet

Nuoruus voidaan jakaa esimerkiksi kolmeen vaiheeseen. Näitä ovat varhaisvaiheen 12–15-vuotiaat, keskivaiheen 15–18-vuotiaat, sekä loppuvaiheen 18–20-vuotiaat. Jokaisessa nuoruuden vaiheessa on nuorelle uusia haasteita ja tehtäviä. Opinnäytetyön haastatellut nuoret sijoittuivat varhaisvaiheen loppupuolen sekä keskivaiheen alun välimaastoon. (Dunderfelt 2011, 84–85.) Opinnäytetyössämme käsittelemme pääsääntöisesti nuorten vertaissuhteita, eli vastavuoroisia sekä tasavertaisia suhteitaan muihin nuoriin. Vertaiset ovat yksilöitä, jotka ovat suurin piirtein samalla tasolla sosiaalisessa, emotionaalisessa tai kognitiivisessa kehityksessä. Vertaiset ovat useasti ikätovereita, mutta ei tarvitse kuitenkaan olla täysin samanikäisiä. (Salmivalli 2005, 15.)

Varhaisnuoret, eli 12–15-vuotiaat liikkuvat usein porukoissa samanikäisten kanssa. Ikätoverit ovat tärkeitä tässä iässä, sillä kaverit toimivat tärkeinä peilipintoina itselle, mutta he tarjoavat myös korvaamatonta tukea siirryttäessä lapsuuden vaiheesta nuoruuteen. Keskinuoruudessa, eli ikävuosina 15–18 kaverisuhteet kehittyvät usein varhaisnuoruutta intiimeimmiksi ja nuori saattaa viihtyä yhä enemmän pienemmissä joukoissa, joilla on yhteisiä kiinnostuksen kohteita. Ystävyksiä yhdistävät arvot, asenteet ja ajattelutavat. Itselleen tärkeitä asioita jaetaan ja toiselle osoitetaan luottamusta ja välittämistä. Ystävän kanssa käsitellään myös monia kasvuun ja aikuisuuteen liittyviä asioita, joista ei haluta välttämättä puhua omille vanhemmille. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2021.)

Tässä opinnäytetyössä määrittelemme nuorten sosiaalisia suhteita Laineen (2005) mukaan. Arkikielessä ystävä-, kaveri- ja toveritermejä käytetään usein synonyymeinä, mutta tässä opinnäytetyössä määrittelemme sosiaalisia suhteita niiden eroilla, vaikka raja niiden välillä onkin liukuva. Nuorella perheen ulkopuolisia sosiaalisia suhteita ovat esimerkiksi läheiset ystävät sekä hyvistä kavereista muodostuvat sosiaaliset verkostot. Tovereilla tarkoitetaan jollakin tavalla yhteenkuuluvia, toisiinsa nähden samantapaisessa asemassa olevia kumppaneita, kuten luokkatoverit, harrastus- sekä muut vertaisryhmät. Näissä ympäristöissä muodostuu monenlaisia sosiaalisia verkostoja ja lopulta eritasoisia ihmissuhteita. Läheinen ystävyys on perheen ulkopuolista vastavuoroista, emotionaalisesti lämmintä ja läheistä suhdetta. Läheisen ystävyuden piirteitä ovat mieltymys, kiintymys, yhteenkuuluvuus, samaistuminen, uskollisuus, rehellisyys ja luottamus. Näiden läheisten ystävyysuhteiden lisäksi nuorella voi olla useampien kavereiden muodostamia sosiaalisia verkostoja, jotka toimivat kenttänä sosiaaliselle vertailulle, kokemuksille ryhmään kuulumisesta, toisten hyväksynnästä sekä uusille virikkeille ja ajanvietteelle. Kaverilla

voidaan tarkoittaa sellaisia henkilöitä, joihin liittyy myönteinen suhde ja jotka hakeutuvat usein toistensa seuraan, mutta varsinaista läheistä emotionaalista sidettä ei ole. Niin nuoret, kuin muutkin ihmiset kaipaavat siis sekä kahdenkeskeisiä ystävyys-suhteita, että sosiaalisia suhteita monien kesken. (Laine 2005, 144–145.)

Sosiaalisilla suhteilla on suuri merkitys hyvinvointiin ja mielenterveyteen ja tarve kuulua joukkoon on meille ihmisille luontaista. Toisille se voi tarkoittaa laajaa kaveriverkostoa, mutta toiselle yksi tai kaksi läheisempää ystävää riittää. Ystävyys- ja kaverisuhteiden antama tuki liittyy paitsi sosiaalisiin kokemuksiin myös sosiokognitiiviseen kehittymiseen. Läheisillä ystävyys-suhteilla on erityisen suuri merkitys nuoren emotionaaliseen kehitykselle, kun taas muut kaverisuhteet tukevat nuoren sosiaalista kehitystä. Myönteiset sosiaaliset suhteet tukevat nuoren henkistä hyvinvointia ja tasapainoisen persoonallisuuden kasvua. Ikätovereilla on myös suuri rooli nuoren itsetunnon sekä sosiaalisen minäkuvan muodostumisessa ja kehittymisessä. Positiiviset kokemukset sosiaalisista suhteista helpottaa niiden luomista jatkossakin, kun kuva itsestä pidettynä henkilönä vahvistuu. Negatiiviset kokemukset, kuten pettymykset, syrjintä tai kiusaaminen muodostavat helposti itsestään negatiivisen kuvan, minkä myötä myönteisten sosiaalisten suhteiden solmiminen hankaloituu. Ystävyys- ja kaverisuhteilla onkin suuri merkitys nuoren emotionaalisen, sosiaalisen sekä kognitiivisen kehityksen kannalta. (Laine 2005, 175–176; YTHS; MLL 2021.)

Ystävyys-suhteet ovat äärimmäisen tärkeä osa lapsen ja nuoren kehitystä. Laaja kehityspsykologinen tutkimuskirjallisuus osoittaa ystävyys-suhteiden ja vertaisryhmien yhteyden ja merkityksen lapsen ja nuoren psykososiaaliseen kehitykseen. (Laine 2005, 206.) Ystävyys-suhteiden kautta lapset ja nuoret saavat miellyttäviä kokemuksia kumppanuuden, erilaisten virikkeiden ja hauskanpidon yhteydessä. Lisäksi heidän sosiaalinen kompetenssinsa kehittyy läheisyyden kokemisen, emotionaalisen tuen saamisen ja luottamuksen tunteen kokemisen kautta. Nuoruusiän ystävyys-suhteissa olennaisimpina tekijöinä ovat läheisyys, salaisuuksien jakaminen, itsensä tutkiskelu yhdessä ystävän kanssa ja lisäksi vielä loogisen päättelyn ja emootioiden integrointi. (Salmivalli 2005, 36–37.)

THL:n julkaiseman kouluterveyskyselyn (2021) mukaan perusopetuksen 8. ja 9.-luokkalaisista noin joka kolmas (28,8%) oli kokenut koronaepidemian vähentäneen yhteydenpitoa kavereihin. Kouluterveyskyselyjen mukaan 8. ja 9. -luokkalaisista nuorista vuonna 2019 itsensä yksinäiseksi tunsivat 11 prosenttia, kun taas vuonna 2021 osuus oli 16 prosenttia.

2.3 Nuorten vapaa-aika

Vapaa-aikaa arvostetaan yhä enemmän kaikissa ikäluokissa samalla, kun työnteon arvostus on laskussa. Vapaa-ajalla korostuvat ihmisten halu viettää aikaa perheen, ystävien ja harrastusten parissa. Vapaa-aikaan liittyvä toiminta nähdään myös tärkeänä nuoren identiteetin rakentumisen kannalta. Vapaa-aika on myös nuorelle se toimintakenttä, jossa he luovat perheen ulkopuolisia ihmissuhteita. Nuorten ystävyysuhteet ja niiden muodostuminen ovat kenties keskeisin osa nuorten vapaa-aikaa. Vertaisryhmissä harrastetaan, jaetaan elämän iloja ja suruja, kiinnostutaan uusista asioista, tai sitten vain vietetään aikaa mitään kummempaa tekemättä. (Aaltonen ym. 2011, 5–6, 29–31.)

Vuoden 2020 lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksen Salasuo (2020) mukaan yhdessä terveydentilan kanssa ihmissuhteet ovat nuorten haastattelututkimuksissa kaikista elämäalueista voimakkaimmin yhteydessä yleiseen tyytyväisyyteen. Haastattelutulosten mukaan 89 prosenttia nuorista tapaa kavereitaan vähintään viikoittain ja 10–14-vuotiaista neljä viidestä nuoresta tapaa kavereitaan päivittäin. Tulokset myös osoittavat kasvotusten tapaamisen ja nettisovelluksilla viestittelyn olevan suosituimmat tavat pitää yhteyttä.

Tässä ikävaiheessa nuori voi myös uppoutua laitteiden ja digin äärelle pitkiksiin ajoiksi. Digitaalisilla ympäristöillä on nuorille kuitenkin suuri merkitys etenkin ystävyysuhteiden kannalta. Nykypäivänä sosiaalisten medioiden avulla ylläpidetään jo olemassa olevia ystävyysuhteita, mutta myös luodaan uusia ja saadaan tietoa ympäröivästä maailmasta. Vuoden 2020 lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksen haastattelujen tuloksetkin osoittavat, että yleisimmät hyvin tärkeiksi koetut syyt median käytölle ovat ystävyysuhteiden ylläpito (79 %) ja tiedonhaku (74 %). Digitaalisilla ympäristöillä on merkittävä osuus nuoren kasvussa kohti aikuisuutta ja oikein käytettynä se lisää hyvinvointia, tukee nuoren kasvua ja kehitystä ja mahdollistaa nuoren osallisuuden ja tiedon saamisen hänelle tärkeistä asioista. (Mannerheimin lastensuojeluliitto; Salasuo, 2020.)

Vuoden 2020 lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksen (Salasuo, 2020) haastattelutulokset vapaa-ajan tyytyväisyydestä osoittaa myös, että isojen kaupunkien keskustassa asuvat nuoret antavat vapaa-ajalleen keskimäärin hieman heikomman arvosanan verrattuna harvaan asuttujen alueiden nuoriin. Vaikkei Talvikangas olekaan aivan Oulun kaupungin keskustaa, on sillä Yli-lin kanssa silti merkittävä ero sijainnillisesti.

2.4 Osallisuus

Osallisuus tarkoittaa sitä, että yksilö kuuluu yhteiskunnassa yhteisöön tai yhteisöihin, jossa hän pystyy vaikuttamaan oman elämänsä kulkuun, mahdollisuuksiin, toimintoihin, palveluihin ja yhteisiin asioihin (THL 2017). Lasten ja nuorten osallisuus on yksi merkittävä tekijä heidän kehityksensä kannalta. Lasten ja nuorten osallisuudessa on kuitenkin enemmän kyse siitä, että he pääsevät määrittämään, toteuttamaan ja arvioimaan omaksi edukseen tehtävää työtä. Se, että lapsi tai nuori pääsee osalliseksi asioiden käsittelyssä, jotka koskevat itseä tai omaa yhteisöä on tärkeää oman identiteetin kehittymisen kannalta. Kyseessä on siis yksi kasvun ja kehityksen perusedellytyksistä, joka auttaa oppimaan ja elämään yhdessä muiden kanssa. (THL 2022.)

Osallisuustoiminta nuorisotyössä edistää nuorten vaikutusmahdollisuuksia ja kuulluksi tuleamista kunnassa. Se tukee esimerkiksi nuoren itsetuntoa ja minäkuvaava, suhdetta muihin nuoriin, aikuisiin, lähiympäristöön sekä yhteiskuntaan. Selkeimmin nuorten suhdetta yhteiskuntaan vahvistetaan erilaisten osallisuusrakenteiden, kuten nuorisovaltuuston kautta. Tämän suhteen vahvistaminen on usein yhteydessä toisten suhteiden tukemiseen, kuten esimerkiksi nuorten välisen vuorovaikutuksen vahvistamiseen. (Kiilakoski 2013, 32–35.)

Vertaisryhmät ovat usein paikka lapselle ja nuorelle, missä he pääsevät vaikuttamaan ryhmässä tehtävään toimintaan ja vapaasti ilmaisemaan itseään. Jokaisella yksilöllä on kuitenkin sosiaalinen status ryhmässä, joka määrittää kuinka paljon on vaikutusvaltaa. Esimerkiksi torjutuksi tulleen lapsen toimintaa tulkitaan kielteiseksi, toimi hän miten tahansa. Jos nuori jää ryhmien ulkopuolelle, häneltä puuttuu myös tärkeä harjoituskenttä, missä sosiaalisia taitoja opitaan. Ryhmien ulkopuolelle jääneillä nuorilla on täten suurempi riski esimerkiksi kokea yksinäisyyden tunnetta ja joutua kiusatuksi. (Salmivalli 2005, 33.)

Osallisuuden tukeminen on yksi tapa torjua köyhyyttä sekä ehkäistä syrjäytymistä. Näin ollen osallisuuden avulla pystytään vähentämään eriarvoisuutta. (THL 2019). Oulun kaupungin nuorisotyön perussuunnitelman mukaan tavoitteena on saada lapsista ja nuorista kasvaviksi vastuullisia yksilöitä, jotka olisivat myös omasta elämästään, toisista ihmisistä ja ympäristöstä huolehtivia maailmankansalaisia (Oulun kaupungin nuorisotyön suunnitelma). Osallisuuden mahdollistaminen lapsille ja nuorille siis on äärimmäisen tärkeää, jotta he kokisivat, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa asioihin jo nuorella iällä ja oppisivat sekä ymmärtäisivät sen merkityksen. Sosiaalihuoltolaki toimii myös osallisuuden taustalla. Tämän lain tarkoituksena on vähentää

eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta (Sosiaalihuoltolaki 2014 §1). Taustalla toimii myös tärkeänä osana nuorisolaki, jonka mukaan tulee edistää nuorten osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa (Nuorisolaki 2016 §2).

THL:n julkaisemien kouluterveyskyselyjen mukaan vuonna 2019 peruskoulun 8. sekä 9. luokan oppilaista 73 prosenttia koki kuuluvansa itselleen tärkeään ryhmään tai yhteisöön. Vuonna 2021 osuus oli 68 prosenttia. Vuonna 2019 vastanneista 75 prosenttia koki pystyvänsä vaikuttamaan joihinkin elinympäristönsä asioihin, kun taas vuonna 2021 osuus oli 70 prosenttia.

3 TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Tässä tutkimuksessa yhteistyökumppanina toimi Oulun kaupungin itäisen alueen nuorisotyö. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvailla Yli-lin sekä Talvikankaan nuorisotaloilla käyvien nuorten kokemuksia sosiaalisista suhteista pandemia-aikana. Haastateltavat olivat 8–9-luokkalaisia (15–16-vuotiaita) nuoria, joiden vapaa-ajanvietto voi olla jo moninaisempaa verrattaessa esimerkiksi ala-asteikäisiin.

Opinnäytetyömme tehtävänä oli vastata tutkimuskysymykseen:

- Millaisia kokemuksia Yli-lin ja Talvikankaan nuorisotalojen nuorilla on heidän sosiaalisista suhteistaan pandemia-aikana?

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuoda Oulun kaupungille tietoa nuorten kokemuksista, sekä mahdollisia kehitysideoita esimerkiksi digitaalisen nuorisotyön saralle. Digitalisaatio tuo mukanaan nuorille uudenlaisia tapoja viettää aikaa kavereiden kanssa, mutta myös nuorisotyölle nuorten tavoittamiseksi. Tutkimus tukee Oulun kaupungin nuorisotyön arvoja, joita ovat esimerkiksi haavoittuvassa asemassa olevien tukeminen sekä aktiivisen ja osallistuvan kansalaisuuden vahvistaminen (Oulun kaupungin nuorisotyön perussuunnitelma).

Itsellemme asettamia opinnäytetyöhön liittyviä tavoitteita peilasimme sosiaalialan kompetensseihin. Eettistä osaamista pääsimme kehittämään työskenneltäessä kouluikäisten nuorten kanssa, jotka ovat haavoittuvassa asemassa muun muassa syrjäytymisriskin vuoksi. Halusimme tuoda erityisesti heidän äänensä ja kokemuksensa kuulluksi tämän opinnäytetyön osalta. Opinnäytetyön kautta halusimme saada tulevaan ammattiimme eväitä toimia nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja osallisuuden edistämiseksi. Asiakastyön osaamiseen liittyviin tavoitteisiin nostimme esiin nuorten kohtaamisen, sekä sensitiivisen työtteen. Opinnäytetyötä tehdessämme tavoitteenamme oli myös oppia tarkastelemaan kriittisesti nuorisotyön palveluja sekä niiden toimivuutta. Opinnäytetyön tekeminen myös kehitti meidän tutkimuksellista työtettämme esimerkiksi haastatteluiden suunnittelemisen sekä toteuttamisen kautta.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisella, eli laadullisella tutkimusotteella. Lähtökohtana kvalitatiivisessa tutkimuksessa on todellisen elämän kuvaaminen ja siinä pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Laadullisessa tutkimuksessa suositaan ihmistä tiedon keruun välineenä ja tutkija luottaa omiin havaintoihinsa mittausvälineiden sijaan. Kuvailimme teini-ikäisten nuorten kokemuksia, joten laadullinen tutkimusote on perusteltua. Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana ei ole tutkia määrällisesti nuorten kokemuksia, vaan keskiössä on yksilön subjektiivinen kokemus aiheesta. Ajatuksena ei kuitenkaan ole selittää kaikkien yksilöiden toimintaa tai ajatuksia. Tässä tutkimuksessa tarkoituksena oli selvittää nuorten toimintaa, jotka voivat tulla esille esimerkiksi haluina, ihanteina, arvoina, uskomuksina tai käsityksinä (Vilka 2021, 56; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 156–160.)

4.1 Tutkimusmenetelmä

Luonnollisimmaksi vaihtoehdoksi aineiston saamiseksi näimme teemahaastattelut. Jotta saimme tarvitsemamme tiedon nuorten kokemuksista, loimme teemarungon ja sen pohjalta suoritimme nuorten kanssa teemahaastattelut. Teemahaastattelu on yksi laadullinen metodi, jossa tutkittavien ääni pääsee esiin vahvemmin. Teemahaastattelussa käydään keskustelunomaisesti läpi ennalta suunniteltuja teemoja. Puhumisjärjestys teemoissa on vapaa, eikä kaikkien haastateltavien kanssa välttämättä käydä kaikkia asioita läpi samalla laajuudella. Haastattelussa tutkijalla voi olla mukanaan lyhyet muistiinpanot käsiteltävistä teemoista esimerkiksi ranskalaisin viivoin listattuna, mutta myös joitakin apukysymyksiä tai avainsanoja voidaan laatia etukäteen. Tarkoituksena kuitenkin on, ettei haastattelut mene papereiden tavaamiseen vaan keskittyminen säilyy keskustelussa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006; Hirsjärvi ym. 2007, 160.)

Haastattelun teemarunko (liite 1) jakautuu kolmeen pääteemaan, jotka ovat läheiset ystävät, kaverit sekä toverit ja muut vertaisryhmät (esimerkiksi koulukaverit tai harrastuksien kautta tulleet tuttavuudet). Nämä teemat muodostuivat pitkälti Laineen (2005) tavasta kuvata nuorten erilaisia suhteita ja niiden eroja. Keskityimme aiheiden osalta keskustelemaan, minkälaiset nämä vertaissuhteet olivat ennen pandemia-aikaa ja millä tavoin ne ovat mahdollisesti muuttuneet

pandemia-aikana. Oliko tullut uusia tuttavuuksia, tai olivatko ystävyysuhteet muuttuneet. Lisäksi keskustelimme nuorisotalojen toiminnasta näiden suhteiden tukijana. Tietoperustassamme vapaa-aika nousi merkittäväksi kentäksi nuorten vertaissuhteiden muodostamiselle sekä ylläpitämiselle, joten siitäkkin oli aiheellista keskustella.

Haastattelut nauhoitettiin ja toteutettiin yksilohaastatteluina molempien opinnäytetyöntekijän läsnä ollessa. Käytimme samaa pohjaa jokaisen nuoren haastattelussa sekä Yli-lin, että Talvikankaan nuorisotalolla. Tämä ei kuitenkaan tarkoittanut, että kysyimme täsmälleen samat kysymykset jokaiselta nuorelta, koska teemahaastattelu on kuitenkin ihmisten välistä interaktiota, jonka seurauksena keskustelu elää haastattelun edetessä. Tällöin tilaisuuden tullen keskustelun aikana voitiin luoda uusia kysymyksiä, joiden avulla haastateltava pystyi avaamaan mielipidettään tai ajatustaan aiheesta laajemmin. Haastattelun kautta pystyimme luomaan erilaisen kontaktin nuoriin ja saada selville heidän ajatuksiaan.

4.2 Tutkimukseen osallistuvat

Nuorisotalot valitsimme yhteistyökumppanimme kanssa, jotta saisimme tietoa sekä pienen paikkakunnan, että kaupunkialueen nuorten ajatuksista nuorisotalolla. Haastateltavat olivat yläasteikäisiä nuoria. Kyseessä oli pieni määrä haastateltavia nuoria, joten kyselylomake olisi kaikin puolin heikompi- ja persoonattomampi valinta tutkimuksen kannalta.

Haastattelimme viittä nuorta. Kaikki haastateltavat olivat 15-vuotiaita nuoria, joten huoltajilta ei ollut tarvetta pyytää lupaa osallistumisesta varten. Nuorilta otimme kuitenkin allekirjoituksen haastattelua varten, jossa nuoret suostuivat haastatteluun ja siten osaksi opinnäytetyötämme. Lisäksi lähetimme saatekirjeen (liite 2) haastateltaville, jossa selitämme tarkemmin tekemäämme tutkimusta ja avaamme tarvittavat käsitteet opinnäytetyöhön liittyen (aihe, miksi teemme sen, luottamuksellisuus, julkaisu ja lupa). Haastateltavat keräsimme nuorisotalojen työntekijöiden avulla, heidän kysellessä halukkaita haastatteluihin osallistujia. Tarkoituksena oli kuitenkin haastatella nuoria, jotka käyvät aktiivisesti nuorisotaloilla ja työntekijät tuntevat alueensa nuoret parhaiten. Haastateltavat näin ollen valittiin tarkoituksenmukaisesti, jotta saimme tarvittavaa tietoa aiheeseen liittyen (Hirsjärvi ym. 2007, 160). Otimme huomioon kuitenkin sen, että kaikki nuoret eivät välttämättä olisi päässeet paikan päälle sairastumisen tai haluttomuuden vuoksi, jolloin olisimme etsinyt uusia haastateltavia. Toisena mahdollisena haasteena aineiston hankintaan

liittyen olisi voinut olla se, että nuorilta ei saada tarpeeksi materiaalia, jolloin voidaan haastatella useampia vapaaehtoisia nuoria tai työntekijöitä aiheeseen liittyen. Haastateltavilta saatu materiaali oli kuitenkin tarpeeksi kattava.

4.3 Aineiston analyysi

Haastattelut äänitettiin, jonka jälkeen kirjoitimme ne sanasta sanaan puhtaaksi. Tätä tapaa toimia kutsutaan haastatteluaineiston tekstimuotoon muuttamiseksi eli litteroinniksi (Vilka 2021, 110). Litteroitua aineistoa kertyi 28 sivua. Puhtaaksi kirjoitetun materiaalin avulla pystyimme analysoimaan saamiimme vastauksia ja esittää saamiimme tuloksia nuorten kokemuksista. Tarkoituksena ei siis ollut saada ymmärrystä siitä, miten kaikki nuoret kokevat aiheen vaan kuvailla haastateltavien nuorten kokemuksia, jonka avulla voidaan mahdollisesti muuttaa nuorisotyötä vielä positiivisempaan suuntaan tavoittaaksemme enemmän nuoria.

Aineiston analyysimenetelmänä käytimme teemoittelua, koska se on luonteva etenemistapa teemahaastattelun analysoimiselle. Teemoittelussa on kyse siitä, että aineistossa eritellään olennaiset aiheet ja tuodaan esille keskeisiä asiakokonaisuuksia sekä tyypillisiä piirteitä (Tietoarkisto). Aineistoa järjestellessä teemojen mukaan, kunkin teeman alle kootaan haastatteluista ne osiot, joissa puhutaan kyseisestä teemasta. Haastatteluista löytyy yleensä teemat, joista haastateltavien kanssa on puhuttu, joten aineisto voidaan järjestellä luontevasti teemoittain litteroinnin jälkeen. Analyysin lopullisiksi teemoiksi tuli läheiset ystävät, kaverit sekä toverit- ja muut vertaissuhteet. Tässä opinnäytetyössä nämä teemat pysyivät samana kuin haastatteluissa käytetty teemarunko, mutta ne olisivat voineet myös elää. Joskus keskustelujen pohjalta voi syntyä uusia teemoja, joten litteroitua tekstiä tuleekin tarkastella ennakkoluulottomasti. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Teemoittelun tukena käytimme myös koodausta. Maalasimme tekstinkäsittelyohjelmalla litteroidusta tekstistä samaa teemaa käsittelevät osiot keskenään saman värisiksi. Koodit ovat aineistoon tehtyjä jäsenteleviä merkintöjä ja luokitteluja, kuten vaikkapa alleviivauksia värikynin. Se helpottaa aineiston käsittelyä, kun tietyt tekstikohdat löytää nopeammin. Litteroinnilla muodostuneeseen aineistoon merkitään samoilla koodeilla ne tekstikohdat, joissa puhutaan samoista tai samankaltaisista asioista. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

4.4 Eettisyys ja luotettavuus

Oulun ammattikorkeakoulun opiskelijoina sitouduimme tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) Hyvä tieteellinen käytäntö -ohjeistukseen. Noudatimme tutkimuksessa tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja eli rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimuksen jokaisessa vaiheessa. Opinnäytetyössä käytimme tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä. Tutkimukseen olemme hakeneet mahdollisimman ajantasaisia ja monipuolisia lähteitä. Tietoperusta on koottu luotettaviksi arvioituista lähteistä, jotka on merkattu työhömmme asianmukaisesti. Tutkimus suunniteltiin ja toteutettiin ja siitä raportoitiin sekä siinä syntyneet tietoaineistot tallennettiin tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten edellyttämällä tavalla. Myös tarvittavat tutkimusluvut hankittiin. (TENK 2012.)

Lisäksi sitouduimme opinnäytetyön tekemistä ohjaaviin ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettisiin suosituksiin. Näiden eettisten suositusten mukaan tutkija kunnioittaa tutkittavien henkilöiden ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta. Tutkija toteuttaa tutkimuksensa siten, että tutkimuksesta ei aiheudu tutkittavina oleville ihmisille, yhteisöille tai muille tutkimuskohteille merkittäviä riskejä, vahinkoja tai haittoja. (TENK 2019; Arene 2021.)

Osallistuessaan tutkimukseen tutkittavalla henkilöllä oli oikeus osallistua vapaaehtoisesti, mutta myös kieltäytyä osallistumasta. Tutkittavalla henkilöllä oli myös oikeus keskeyttää osallistumisensa milloin tahansa ilman kielteisiä seurauksia hänelle itselleen, tai myös peruuttaa suostumuksensa osallistua tutkimukseen milloin tahansa. Tutkittavalla henkilöllä oli oikeus saada tietoa tutkimuksen sisällöstä, henkilötietojen käsittelystä ja tutkimuksen käytännön toteutuksesta. Tästä tiedotimme haastatteluun osallistuvia myös saatekirjeessä (liite 2). (TENK 2019.)

Tutkimukseen osallistuvien vastaajien anonymiteetti säilytettiin ja koska vastaajat olivat 15-vuotiaita, huoltajilta ei ollut tarvetta pyytää lupaa. Tutkimuksen tulokset muodostuivat vastaajien subjektiivisesta kokemuksesta, eikä niiden tarkoitus ollut selvittää objektiivista totuutta. Tutkijoina me tulkitsimme haastateltavien näkökulmia puolueettomasti ja tutkittavien käsitysten mukaisesti.

Tutkimuksen luotettavuutta on vahvistettu selostuksella tutkimuksen kaikista vaiheista ja sen toteuttamisesta. Haastatteluolosuhteista sekä aineistonkeruusta on kerrottu totuudenmukaisesti. Mahdolliset häiriötekijät, virhetulkinnat haastatteluissa ja myös tutkijoiden oma itsearviointi tilanteessa on kuvattu. (Hirsjärvi ym. 2007, 227.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida uskottavuuden vahvistettavuuden refleksiivisyyden sekä siirrettävyyden kriteereillä. Tutkimuksen uskottavuutta vahvistimme vuorovaikutuksellisella työotteella läpi tutkimuksen jokaisen vaiheen. Myöskin haastateltavien näkemyksien tulkitsemisessa pidimme yhteisymmärrystä yllä, jotta haastateltavat voivat arvioida niiden paikkansapitävyyttä. Tutkimuksen vahvistettavuutta tukee se, että tutkimusprosessi kirjataan siten, että toinen tutkija pystyi seuraamaan tutkimuksen kulkua, vaikka toinen tutkija ei päätyisikään samalla aineistolla samoihin tulkintoihin. Refleksiivisyyttä vahvistaen olemme tutustuneet ilmiöön liittyvään kirjallisuuteen ja vahvistaneet omaa asiantuntijuuttamme luoden kattavan tietoperustan. Siirrettävyyttä, eli tutkimusten tulosten siirrettävyyttä vastaaviin tilanteisiin tukee se, että annamme riittävästi tietoa tutkimukseen osallistujista sekä ympäristöstä, jotta tutkimus voitaisiin toistaa jonkun muun toimijan toimesta. (Juvakka & Kylmä 2007.)

Kaikki haastattelut nauhoitettiin, jotta mikään ei jäänyt meidän tutkijoiden oman muistin tai muistiinpanojen varaan. Tallenteelta saimme nuorten kokemukset taltioitua sellaisenaan ja analyysistä tulee luotettavampi. Nauhoittaminen voidaan nähdä luotettavuutta lisäävänä tekijänä, sillä muutkin kuin läsnäolleet voivat analysoida aineistoa ja vertailla havaintojaan. Luotettavuutta parantaa tekstien analysoimisessa esimerkiksi aukikirjoitetut kategorisoinnit ja koodaukset. Myös haastatteluiden harjoittelu lisää yleensä luotettavuutta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

5 TULOKSET

Opinnäytetyömme tutkimustehtävänä oli kuvailla nuorten kokemuksia heidän sosiaalisista suhteistaan pandemia-aikana. Haastattelut suoritimme teemahaastatteluna, jonka perustana oli kolme pääteemaa; läheiset ystävät, kaverit sekä toveri- ja vertaissuhteet. Teemat säilyivät samoina aineiston teemoittelussa. Haastattelimme viittä nuorisotalolla käyvää nuorta ja vastaamme näiden teemojen kautta tutkimustehtäväämme. Haastateltavat olivat 15 vuotta täyttäneitä yläkoululaisia. Pandemia-aika näkyi nuorten sosiaalisissa suhteissa, mutta näihin suhteisiin vaikutti myös muut asiat nuoren elämässä, kuten esimerkiksi yläkouluun siirtyminen tai luokanvaihdokset. Harrastusten keskeytyminen sekä etäkouluun siirtyminen näkyi erityisesti toveri- ja muissa vertaissuhteissa. Yhteydenpitotapana tuli hyvin vahvasti esille erilaiset digitaaliset välineet kuten esimerkiksi Discord. Kyseessä on siis alun perin pelaamista varten suunniteltu pikaviestintäsovellus, joka helpottaa kommunikointia pelaajien kesken. Myöhemmin kyseistä sovellusta on ruvettu käyttämään myös yleisenä alustana keskusteluille sekä työkaluna nuorisotyössä, jonka avulla voidaan tavoittaa myös nuoria, jotka eivät välttämättä ole aktiivisia nuorisotalon kävijöitä.

5.1 Läheiset ystävät

Jokaisella haastateltavalla nuorella oli vähintäänkin yksi läheinen ystävä, jonka kanssa viettää aika ja pandemian aikana osalle nuorista muodostui myös uusia ystävyys-suhteita. Vaikka koronarajoitusten vuoksi vapaa-ajan vietto oli rajoitettua, läheisten ystävien kanssa pidettiin yhteyttä ja vietettiin aikaa säännöllisesti eri tavoin. Ystävien tapaamiseen vaikutti esimerkiksi vanhemmat ja julkisten tilojen, kuten nuorisotalojen sulkeutuminen. Ystävien tapaaminen tapahtui usein ulkona, jonka lisäksi kommunikointiin myös erilaisten digitaalisten sovellusten välityksellä. Etenkin pienemmällä paikkakunnalla digitaalisten keskusteluväylien arvo nousi esille pitkien välimatkojen seurauksena.

”Ei viittiny tulla kummankaa kotiin sillo, mutta nähtiin kuitenkin melkeen päivittäin pihalla.”

”-- Alussa se oli semmosta, että me nähtiin aika harvaselta ja sitte enemmän justtiinsa vaikka viestiteltiin tai vastaavaa, vaikka me aivan viereisissä taloissa oltiin.”

Osa nuorista koki nuorisotalotoiminnalla olleen läheisiä ystävyysuhteita tukeva vaikutus pandemia-aikana erilaisten toimintojen muodossa. Esimerkiksi nuorisotyöntekijöiden järjestämät tietovisat Discordissa tai Instagram-livet olivat tapahtumia, joihin osallistuttiin yhdessä läheisten ystävien kanssa ja jotka koettiin mieluisiksi.

5.2 Kaverit

Jokaisella haastateltavalla nuorella oli vähintäänkin yksi kaveriporukka, johon tunki kuuluvansa. Kaveriporukoissa oli usein joukossa myös läheisiä ystäviä ja välillä raja kavereiden ja läheisten ystävien välillä oli häilyvä. Kaverisuhteissa koettiin muutoksia pandemia-ajan vuoksi, mutta myös muista syistä. Osalla haastateltavista jäi kokonaisia kaveriporukoita taakse koronan jäljiltä, mutta osa solmi uusia kaverisuhteita tai vahvisti entisiä. Kaveriporukoiden vaihtumisen taustalla oli myös esimerkiksi muutto eri alueelle, jonka seurauksena matkat olivat pitempiä tai eriävät kiinnostuksen kohteet.

”Mähän -- vaihdoin myös koulua, niin -- kaikki kaverit oikeestaan mitä tuolla koulussa oli, nii jäi myös vähä niinku taakse.”

”Joo kyl mä uskon, että se porukka hajos just koronan takia, ku meillä ei ollu mahollisuutta eikä lupaa nähä -- et me vaan nähtiin sit porukalla täällä piholla, nii sitte ku sitä ei saanu tehdä -- toiset sai toista seuraa ja muuta tekemistä.”

Nuorisotalot koettiin yleisesti tärkeinä ajanviettopaikkoina ja kaverisuhteita tukevana toimintana, jossa nuoret saivat tavata kavereita ja turvallisia aikuisia tutussa ympäristössä, mutta talojen kiinniollessa järjestetty vaihtoehtoinen toiminta koettiin vaihtelevasti kaverisuhteita tukevaksi. Haastatteluissa kuitenkin nousi esille nuorten ymmärrys tilanteen haastavuudesta niin nuorten, kuin nuorisotyöntekijöiden näkökulmasta.

Haastattelemiemme nuorten kavereiden välinen ajanvietto digitalisoitui paljon pandemia-aikana. Haastatteluissa yhteydenpitotapoina nousi useasti esille videopelit, Discord ja videopuhelut. Videopelit, sekä Discord ovat olleet suosittuja nuorten keskuudessa jo entisestään, mutta koronan jälkeen videopuhelut ovat jääneet nuorten käyttöön entistä vahvemmin. Digitalisaation avulla nuoret pystyivät myös solmimaan uusia kaverisuhteita esimerkiksi pelaamisen kautta. Kolme haastateltavista kertoi pelanneensa videopelejä kavereidensa kanssa pandemia-aikana ja näihin

kaverisuhteisiin pandemia-aika ei vaikuttanut juurikaan. Kaikki eivät kuitenkaan kokeneet etäyhteyksien korvanneen kasvokkaista näkemistä.

”No videopuhelut. Se on semmonen mikä tuli koronan kautta ja on jääny meille edelleen ja sillä tavalla ollaa yhteyksissä.”

”No siihen on ehkä tullu enemmän tyyppejä lissää, ku oltiin vaikka Discordissa, juteltiin tosi paljon ja pelattiin.”

5.3 Toveri- ja muut vertaissuhteet

Toveri- ja muiksi vertaissuhteiksi nuorten mielsivät helpoiten harrastusten tai koulun kautta tutuksi tulleet muut nuoret. Etenkin näihin sosiaalisiin suhteisiin pandemia-aika vaikutti haastateltavien joukossa merkittävästi monien harrastuspaikkojen sulkemisten ja etäkouluun siirtymisen vuoksi, sillä juuri nämä koulut ja harrastuspaikat olivat monesti ainoat ympäristöt, jossa heitä tavattiin. Osa haastateltavista ei jatkanut harrastuksen parissa enää sulkujen jälkeen, minkä vuoksi harrastustoverit saattoivat jäädä kokonaan pois. Luokkatovereista etäännyttämisessä oli vaihtelua haastateltavien kesken, mutta uudelleennäkeminen sulkujen jälkeen koettiin pääsääntöisesti kuitenkin positiivisena.

”Mä olin semmosessa kuvisehossa, -- mut se sit suljettiin ja samoin ratsastus suljettiin, ku oli korona. Sit piti kummatki lopettaa. -- Mä lopetin sen jälkeen ratsastuksen, koska se oli niin pitkään pois.”

”Kyl se jonku verran joo vaikutti, mut -- Teams-tunnit oli kyllä semmonen hauska juttu, että siinä pysty puhumaan ja vastaavaa. -- Ku näki uudelleen sen pitkän tauon jälkeen, nii oli se kyllä aika huikee fiilis.”

Toveri- ja muihin vertaissuhteisiin nuoret kokivat yleisesti saaneen eniten tukea nuorisotyöltä esimerkiksi ryhmäytymisten ja muiden toimintojen muodossa. Pandemia-aikana nuorisotyöntekijöiden järjestämät yhteiset Discord-puhelut ja muut digitaaliset välineet koettiin hyviksi tavoiksi pitää yhteyttä muihin nuoriin, mutta myös nuorisotyöntekijöihin.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksemme tarkoituksena oli kuvailla Yli-lin ja Talvikankaan nuorisotalojen nuorten kokemuksia heidän sosiaalisista suhteistaan pandemia-aikana. Tavoitteenamme oli tuottaa tietoa Oulun kaupungille nuorten kokemuksista tänä kyseisenä pandemia-aikana. Lisäksi tutkimuksessa käsiteltiin nuorisotalojen tukea nuorten sosiaalisiin suhteisiin. Haastattelimme opinnäytetyötämme varten viittä yläkoululaista nuorisotalolla käyvää nuorta, ja haastatteluiden pääteemat muodostuivat läheisistä ystäväistä, kavereista sekä toveri- ja vertaissuhteista. Haastatteluissa esiin nousi pandemia-aika, mutta myös muut nuorten sosiaalisia suhteita muovaavat tekijät kuten koulunvaihdot, yläkouluun siirtyminen tai yhteisten mielenkiinnon kohteiden myötä solmitut uudet suhteet. Nuoret toivat esille myös uusia digitalisoituneen pandemia-ajan tuomia tapoja pitää sosiaalisia suhteitaan yllä.

Nuoren perheen ulkopuoliset sosiaaliset suhteet muodostuvat erilaisista sosiaalisista verkostoista ja eritasoisista ihmissuhteista. Näitä ovat esimerkiksi läheiset ystävät, hyvät kaverit sekä muut jollakin tavalla yhteenkuuluvat, samantapaisessa asemassa olevat nuoret, kuten luokkatoverit, harrastus- sekä muut vertaisryhmät. Osa nuorista viihtyy paremmin suuremmissa kaveriporukoissa, kun taas osalle riittää yksi tai kaksi läheistä ystävää. (Laine 2005, 144–145.) Haastattelemistamme nuorista jokainen tunnisti omaavansa sosiaalisia suhteita kaikista näistä eri verkostoista. Ymmärrettävästi kuitenkin esimerkiksi läheisten ystävien sekä kavereiden välillä raja saattoi olla häilyvä. Haastateltavat esimerkiksi kertoivat heillä olevan kaveriporukoita, joista he kokivat kaikkien olevan myös läheisiä ystäviä.

Opinnäytetyötämme tukee valtioneuvoston (2020) julkaisema raportti Lasten ja nuorten hyvinvointi koronakriisin jälkihoidossa, jossa kirjoitetaan, että koulun rajoitukset ja etäopiskeluun siirtyminen ovat heikentäneet nuorten mahdollisuuksia ylläpitää ja vahvistaa luontevasti läheis- ja vertaissuhteitaan, kun yhdessäolo vertaisryhmän kanssa on lakannut useilla nuorilla lähes kokonaan. Myös lasten ja nuorten harrastustoimintaan kohdistuneet rajoitukset ovat heikentäneet lasten ja nuorten vertaissuhteita. Raportissa myös mainitaan Mannerheimin Lastensuojeluliiton ylläpitämään Lasten ja nuorten puhelimeen soittaneista lapsista ja nuorista, jotka ovat surreet sitä, etteivät pääse harrastuksiin eivätkä tapaamaan kavereita. Tauko harrastuksista on voinut myös lisätä harrastusten pysyvää lopettamista. Vaikka nuorten harrastukset eivät olleetkaan tutkimuksemme kohteena, haastatteluissa nousi esille harrastustoimintojen keskeytymisten

negatiivinen vaikutus nuorten vertaissuhteisiin etenkin niissä tapauksissa, joissa harrastus on lopetettu keskeytymisten myötä pysyvästi. Osa haastateltavista kertoi etäännyneensä luokkatovereistaan etäopetuksen aikana, vaikka luokansisäisiä Whatsapp-ryhmiä olisikin luotu. Paluu kouluun ja luokkatovereiden tapaaminen pitkästä ajasta koettiin haastateltavien joukossa positiiviseksi.

Toisaalta nuorten harrastuksiin ja vapaa-ajan viettoon on poikkeusolojen myötä kehittynyt myös uusia keinoja verkkoyhteyksien avulla. Esimerkiksi pelaamiseen tai muut tietotekniset harrastustoiminnat erilaisten verkkoympäristöissä ovat voineet muodostua aiempaa tärkeämmäksi monille nuorille ja tarjota luontevan tavan olla yhteydessä ystäviin ja yhteisöihin. (Valtioneuvosto 2020.) Tämäkin tukee tutkimuksemme tuloksia nuorten kertoessaan siitä, miten sosiaalisia suhteita on pidetty yllä erilaisten digitaalisten kanavoiden avulla, kuten esimerkiksi Discord, Instagram, Snapchat ja Whatsapp. Näitä yhteydenpitotapoja haastateltavat kertoivat myös jatkaneensa niin sanotuissa normaalioloissakin. Nuoret nostivat esille sitä, ettei pahimpaan pandemian aikaan ystäviä tai muita vertaisia nuoria kyetty näkemään kasvotusten, jolloin erilaiset digitaaliset kanavat nousivat entistä suurempaan arvoon. Näitä eri digitaalisia ympäristöjä hyödynnettiin muun muassa yhdessä pelaamiseen, videopuheluihin tai vaikka vain viestittelyyn. Tätä tukee myös Salasuon (2020) kirjoitus lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksen tuloksista, joissa 79% haastateltavista kertoi ystävyys-suhteiden ylläpidon hyvin tärkeäksi koetuksi syyksi median käytölle.

7 POHDINTA

Olemme korona-ajan opiskelijoita ja koulujen sulkeutuessa aloimme keskustelemaan aiheesta enemmän sekä pohdimme, että kuinkahan paljon tämä vaikuttaa lapsiin ja nuoriin, josta ajatus lähtikin etenemään. Ajatuksia oli aiheeseen liittyen, mutta lopullinen aihe päätettiin yhteistuumin ollessamme palaverissa itäisen alueen esimiehen ja yhdysohjaajien kanssa. Tutkimus itsessään kohdistui yläasteikäisiin nuoriin, koska heidän sosiaaliset suhteensa ovat monesti moninaisempia sekä syvempiä kuin pienempien lasten. Lisäksi olemme opinnoissamme suuntautunut lapsiin, nuoriin sekä perheisiin ja meillä molemmilla on tarkoituksena lähteä tekemään töitä nuorten parissa valmistuttuamme. Yhtenä syynä myös aiheen valintaan vaikutti monien ihmisten huoli nuorten jaksamista kohtaan sekä harrastusmahdollisuuksien rajoittaminen. Nuorisotalot koimme luontevaksi paikaksi tavoittaa haastateltavia nuoria heille luontaisessa paikassaan, mutta myös kävijöiden moninaisuuden vuoksi. Haastateltaville nuorille nuorisotilat olivat turvallinen ja olennainen kohtaamispaikka, jossa vietetään aikaa kavereiden kanssa ja kohdataan muita nuoria sekä turvallisia aikuisia. Sen lisäksi nuorilla on mahdollisuus osallistua erilaisiin toimintoihin sekä muuhun mielekkääseen tekemiseen. Talot olivat jo auki normaalisti haastatteluja tehdessä ja nuoret olivat palanneet luonnollisiin ympäristöihinsä.

Aloitimme opinnäytetyön parissa työskentelyn keväällä 2022 ja suunnittelu eteni aikataulumme mukaan. Tavoiteaika haastatteluille olisi ollut keväällä ennen nuorten kesälomia, mutta valitettavasti emme tähän tavoitteeseen päässeet ja opinnäytetyön eteneminen hieman hidastui. Sen lisäksi viimeinen ammattiharjoittelumme alkoi heti syksyllä, mikä hidasti työn tekemistä entisestään. Pääsimme kuitenkin takaisin vauhtiin ja haastattelut saimme suoritettua sujuvasti harjoittelun ohella. Nuorisotaloilla ohjaajat olivat hyvin avuliaita ja hankkivat jopa yhden haastateltavan lisää, kun huomasimme, että haastatteluiden materiaalia olisi voinut olla hieman enemmänkin. Haastattelut kestivät keskimäärin noin 20 minuuttia nuorta kohden. Kun pohdimme itse haastattelutilannetta, tulimme siihen tulokseen, että olisimme ehkä saattaneet saada laajempia vastauksia nuorilta, jos ilmapiiri haastattelussa olisi ollut rennompia. Monille nuorille on varmasti hankalaa alkaa kertomaan elämästään kahdelle ventovieraalle henkilölle. Nuorten kanssa työskennellessä on kuitenkin tärkeää pystyä luomaan luottamussuhde heidän kanssaan, joka ei valitettavasti toteutunut haastattelussa syystä, että emme olleet aikaisemmin tavanneet heitä. Tilanne tuntui hieman jännittyneeltä lähes kaikkien haastateltavien kanssa. Pyrimme kuitenkin omalla positiivisella ja rennolla asenteella tekemään haastattelutilanteista mahdollisimman

miellyttäviä. Pohdimme sitä, että olisiko tilannetta auttanut, jos olisimme tavanneet nuoret useammin kuin kerran. Tällä tavoin haastattelussa ei välttämättä olisi ollut niin paljon jännitteitä osalla haastateltavista. Toisin sanoen olisimme ehkä voineet pohtia enemmän sitä, miten haastattelut olisi voitu toteuttaa paremmin nuoren näkökulmasta. Haastatteluiden myötä opimme sen, kuinka tärkeää on pystyä luomaan positiivinen ja rento ilmapiiri haastatteluissa. Sen luomista helpottaisi paljon jo jonkinlainen luottamussuhde nuoren kanssa. Opinnäytetyön suhteen se oli hieman haastavaa, mutta työelämässä nuorten parissa haastateltavat nuoret ovat usein oppineet tuntemaan työntekijän, jonka seurauksena heidän kanssaan on varmasti myös helpompi keskustella.

Oppimistavoitteisiimme liittyvät sosiaalialan kompetenssit ja niihin kuuluvat teemat kulkivat käsi kädessä opinnäytetyömme eri vaiheissa. Tietoperustan työstäminen lisäsi tietämystämme kohderyhmästämme nuorista sosionomin näkökulmasta. Pystyimme tunnistamaan nuorten sosiaalisia suhteita ja sitä kautta hyvinvointia tukevia tekijöitä, mutta myös näitä vahingoittavia riskitekijöitä. Opimme myös uutta nuorisotyöstä osana palvelujärjestelmää ja sen eri muodoista. Aineiston keruussa asetuiimme nuorten puolelle ja pyrimme tuomaan heidän omia kokemuksiaan esille parhaamme mukaan. Haastattelutilanteissa pystyimme luomaan vuorovaikutustilanteen, jossa nuorta kuunneltiin ja oltiin aidosti kiinnostuneita kuulla heidän kokemuksiaan, vaikka syvemmän luottamussuhteen muodostamiseen ei ollutkaan aikaa. Koko opinnäytetyön prosessi kehitti meidän tutkimuksellista osaamistamme. Opimme soveltamaan laadullista tutkimusmenetelmää ja suunnittelemaan tutkimuksen jokaista eri vaihetta myöten. Haastatteluista emme ole ennen tehneet, joten sekin oli antoisa kokemus. Siitä sai harjoitusta tulevaisuutta varten ottaen huomioon, että nuorten haastatteleminen on usein osa nuorten parissa työskentelevän arkea.

Tuloksissa pandemia-ajan tuomat muutokset ja niiden laajuus yllätti. Jokaisella haastateltavalla oli jonkintasoisia muutoksia sosiaalisissa suhteissa, mutta kaikki eivät kuitenkaan selittyneet poikkeusoloilla. Osalla oli kaveripiiri vaihtunut kokonaan, kun ei saanut tai voinut nähdä ystäviään. Osa haastatelluista oli solminut uusia ystävyys- ja kaverisuhteita ja osalla taas oli harrastus, ja sen myötä yksi vertaisryhmä jäänyt kokonaan koronan jälkeen pois. Näitä voisikin pohtia potentiaalisina kehittämisen aiheina. Miten voidaan ylläpitää tai tukea lasten ja nuorten sosiaalisia suhteita paremmin vastaavissa tilanteissa ja millä tavoin voidaan tukea heidän harrastuksiaan?

Tämä tutkimus auttoi ymmärtämään jälleen sen, kuinka suuri merkitys läheis- ja vertaissuhteilla on lapsille ja nuorille. Ei pelkästään siksi, että kaverit tuovat iloa elämään, vaan lisäksi ystävyysuhteet

auttavat nuorta kehittymään yksilönä ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä. Tulevaisuudessa työtä tehdessä olisi tärkeää muistuttaa itseään aiheen tärkeydestä. Opinnäytetyötä tehdessämme esille tuli hyvin vahvasti digitalisaatio ja sen merkitys. Nuorisotyössä onkin otettu digitalisaatio hyvin vahvasti vastaan monin eri tavoin. Nykyään nuorisotyössä hyödynnetään sosiaalisen median eri alustoja, joiden avulla voidaan mainostaa talon toimintaa sekä lisäksi tavoittaa nuoria esimerkiksi live chattien kautta. Lisäksi on erilaisia keskustelualustoja otettu käyttöön kuten esimerkiksi aikaisemmin mainitsemamme Discord. Ohjaajat pelaavat myös nuorten kanssa eri pelejä netissä ja pitävät pelistriimejä, joiden kautta tavoittavat nuoria myös ja samalla pystyvät keskustelemaan nuorten kanssa rennommassa ympäristössä, joka on nuorelle mielekäs. Koemme digitaalisen nuorisotyön hyvin merkittävänä asiana, koska tällä tavoin nuoria tavoitetaan enemmän ja laajemmalla alueella, jotta mahdollisimman harva nuori kokisi olevansa yksin.

LÄHTEET

Aaltonen, Sanna, Kivijärvi, Antti, Peltola, Marja & Tolonen, Tarja 2011. Teoksessa Annettu, otettu, itse tehty: Nuorten vapaa-aika tänään (toim. Mirja Määttä & Tarja Tolonen). Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. 2021. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Hakupäivä 4.3.2022. https://www.arena.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?_t=1578480382

Finlex, Sosiaalihuoltolaki 20.12.2014/1301, §1. Hakupäivä 2.3.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=sosiaalihuoltolaki>.

Finlex. Nuorisolaki 21.12.2016/1285 §2. Hakupäivä 2.3.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161285#L3P8>.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja Kirjoita. Helsinki: Tammi.

Juvakka, Taru & Kylmä, Jari 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita.

Kauppinen, Eila, Kiilakoski, Tomi & Lahtinen, Jenni 2020. Nuorisotyötä koronan aikaan. Nuorisotutkimusseura ry. Hakupäivä 2.3.2022. <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/nakokolma67>.

Kauppinen, Eila & Lahtinen, Jenni 2022. Korona-aika 12–14-vuotiaiden nuorten kokemana. Nuorisotutkimusseura ry. Hakupäivä 11.4.2022 <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/nakokolma84>.

Kauppinen, Eila, Kiilakoski, Tomi & Lahtinen, Jenni 2022. Nuorisotyötä koronan aikaan II. Vuosi 2021. Nuorisotutkimusseura ry. Hakupäivä 2.3.2022. <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/nakokolma85>.

Kiilakoski, Tomi 2013. Nuorisotyön opetussuunnitelma: nuorisotyö kasvatuksellisena prosessina. Nuorisotutkimus 3/2013. Hakupäivä 26.4.2022. <https://elektra.helsinki.fi/oa/0780-0886/2013/3/nuorisot.pdf>.

Kiilakoski, Tomi, Kinnunen, Viljami & Djupsund, Ronnie 2015. Miksi nuorisotyötä tehdään? Hakupäivä 29.3.2022. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/106142/978-952-456-203-4.pdf?sequence=1>.

Lahtinen, Jenni 2022. Poikkeusolot – nuorten arki koronan keskellä. (toim. Sarianne Karikko, Veera Adolfsen & Tanja Konttinen). Nuorisotutkimusseura.

Laine, Kaarina 2005. Minä, me ja muut sosiaalisissa verkostoissa. Helsingissä: Otava.

Lapset, nuoret ja koronakriisi. 2021. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:2. Hakupäivä 2.3.2022.
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162647/VN_2021_2.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2021. 12–15-vuotiaan kaverisuhteet. Hakupäivä 2.3.2022.
<https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/12-15-v/12-15-vuotiaan-kaverisuhteet/>.

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2021. 12–15-vuotiaan median käyttö. Hakupäivä 2.3.2022.
<https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/12-15-v/12-15-vuotias-ja-median-kaytto/>.

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2021. Vertaissuhteet. Hakupäivä 6.4.2022.
<https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/kiusaamisen-ehkaiseminen/vertaissuhteet/>.

Mielenterveystalo 2022. Johdanto nuoruusikään. Hakupäivä 2.3.2022.
https://www.mielenterveystalo.fi/nuoret/tietoa_mielenterveydesta/nuorten_mielenterveysongelmat/Pages/Johdanto-nuoruusik%C3%A4%C3%A4n.aspx.

Nuorisotutkimusseura ry. Miten nuoret ovat kokeneet pandemia-ajan nuorisotyön. <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/ajankohtaista/uutiset/2610-miten-nuoret-ovat-kokeneet-pandemia-ajan-nuorisotyoen>.

Nuorisotyöstä Suomessa 2022. Kunnallisen nuorisotyön työmuodot. Hakupäivä 2.3.2022.
<https://nuorisotyosta.fi/kunnallisen-nuorisotyon-tyomuodot/>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021. Toimenpideohjelma kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi. Hakupäivä 16.3.2022. <https://okm.fi/kiusaamisen-ehkaisemisohjelma>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Nuorisotyö. Hakupäivä 2.3.2022. <https://okm.fi/nuorisotyö>.

Oulun kaupungin nuorisopalvelut. Nuorisotyön perussuunnitelma. Hakupäivä 2.3.2022.
https://www.ouka.fi/documents/78453/206155/ouka_nups_esite_210x210_saavutettava+%282%29.pdf/4517dd02-49c2-4893-a13d-4e878375a7bf.

Oulun kaupunki. Nuorisotyö Oulussa. Hakupäivä 16.3.2022.
<https://www.ouka.fi/oulu/nuoret/nuorisotyö-oulussa>.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV, Teemoittelu. Hakupäivä 16.3.2022. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html?fbclid=IwAR1R_9Htp-nnz0qgZZvtST9gHOPluVShkID_N_I0gllxLx9mgB1Qv3cKwl.

Salasuo, Mikko 2020. Harrastamisen äärellä. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2020. Nuorisotutkimusseuran julkaisu. Hakupäivä 11.4.2022. <https://tietoanurista.fi/wp-content/uploads/2021/05/lasten-ja-nuorten-vapaa-aikatutkimus-2020-web.pdf>.

Salmivalli, Christina 2005. Kaverien kanssa: vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

THL 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Työpäpaperi 33/2017. Hakupäivä 2.3.2022. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

THL 2019. Osallisuus. Hakupäivä 2.3.2022. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>.

THL 2019. Kouluterveyskysely. Hakupäivä 2.3.2022. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset#syntypera>

THL 2022. Lapsen osallisuus. Hakupäivä 2.3.2022. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lapsen-osallisuus>.

THL 2022. Koronataudin jälkeen. Hakupäivä 16.3.2022. <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/oireet-ja-hoito-koronavirus/koronataudin-jalkeen>.

THL 2022. Oireet ja hoito. Hakupäivä 16.3.2022. <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/oireet-ja-hoito-koronavirus>.

Tietoarkisto. Teemoittelu. Hakupäivä 4.3.2022. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Hakupäivä 4.3.2022. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarvointi Suomessa. Hakupäivä 4.3.2022. https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf.

Valtioneuvoston julkaisu 2020:21. Lasten ja nuorten hyvinvointi koronakriisin jälkihoidossa. Lapsistrategian koronatyöryhmän raportti lapsen oikeuksien toteutumisesta. Hakupäivä 20.11.2022. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162318/VN_2020_21.pdf

Vilka, Hanna 2021. Tutki ja kehitä. 5., päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Väestöliitto 2020. Perheitä, lapsia ja nuoria ei saa jättää yksin kärsimään korona-ajan vaikutuksista. Hakupäivä 2.3.2022. <https://www.vaestoliitto.fi/ajankohtaista/perheita-lapsia-ja-nuoria-ei-saa-jattaa-yksin-karsimaan-korona-ajan-vaikutuksista/>.

WHO. Coronavirus disease (COVID-19). Hakupäivä 16.3.2022. https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_1.

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö. Sosiaaliset suhteet. Hakupäivä 6.4.2022. <https://www.yths.fi/terveystieto/mielenterveys/sosiaaliset-suhteet/>.

STT. Alaikäiset haastateltavat. Hakupäivä 27.4.2022. <https://stt.fi/tyylikirja/toimittajan-etiikka-ja-juridiikka/poikkeukselliset-haastattelutilanteet/alaikaiset-haastateltavat/>

SAATEKIRJE

LIITE 1

HYVÄ VASTAANOTTAJA

Teemme opinnäytetyönämme laadullisen tutkimuksen nuorten kokemuksista sosiaalisista suhteista pandemia-aikana Oulun kaupungille. Opinnäytetyön tavoitteena on tuoda Oulun kaupungille tietoa, jotta nuorisotyön palveluja voidaan kehittää vastaamaan nuorten tarpeita vastaavina aikoina. Tutkimus on Oulun ammattikorkeakoulun sosionomin opintoihimme liittyvä opinnäytetyö.

Opinnäytetyön aineistonkeruu toteutetaan teemahaastatteluina, johon kutsumme teidät osallistumaan. Osallistuminen merkitsee sovittuna aikana nuorisotalolla keskustelua esimerkiksi ystävyyssuhteista sekä vapaa-ajanvietosta. Haastatteluun osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja luottamuksellista. Osallistumisen voi myös keskeyttää halutessaan milloin tahansa. Tutkimuksen tekijöillä sekä nuorisotyöntekijöillä on vaitiolovelvollisuus haastatteluun osallistumiseen liittyen.

Tutkimuksen tekemiseen on saatu tarvittava lupa. Haastattelussa antamanne vastaukset käsitellään nimettömänä ja luottamuksellisesti. Haastattelut nauhoitetaan, mutta nauhoitteet poistetaan opinnäytetyön valmistuttua. Kenenkään vastaajan henkilökohtaiset tiedot eivät paljastu tuloksissa. Haastattelu tehdään sovittuna päivämääränä ja aikana.

Opinnäytetyömme ohjaajana toimii Merja Savolainen Oulun ammattikorkeakoulusta. Opinnäytetyö julkaistaan kaikkien saataville Theseuksessa joulukuussa.

Ystävällisin terveisin,

Jiri Dahlgren: o9daji00@students.oamk.fi
Santeri Junttila: o9jusa00@students.oamk.fi
Sosionomiopiskelijat, Oulun ammattikorkeakoulu

Haastateltavan nimi ja allekirjoitus: _____

Alle 15-vuotiaan huoltajan nimi ja allekirjoitus: _____

TEEMAHAASTATTELURUNKO

LIITE 2

Taustatiedot

- Nuorisotaloaktiivisuus, vapaa-ajanvietto

Läheiset ystävät

- Läheisten ystävyssuhteiden kuvailu
  - Onko useampia läheisiä ystäviä?
  - Kuinka usein viettää aikaa yhdessä?
  - Miten ja missä aikaa vietetään?
- Miten pandemia-aika on vaikuttanut ystävyssuhteisiin?
- Miten nuorisotalotoiminta on tukenut läheisiä ystävyssuhteita pandemia-aikana?

Kaverit

- Kaveripiirien kuvailu
  - Onko useita kaveripiirejä?
  - Kuinka usein vietetään aikaa?
  - Miten ja missä aikaa vietetään?
- Miten pandemia-aika on vaikuttanut kaverisuhteisiin?
- Miten nuorisotalotoiminta on tukenut kaverisuhteita pandemia-aikana?

Toverit sekä muut vertaisryhmät

- Tovereiden sekä vertaisryhmien kuvailu
  - Esimerkiksi luokkatoverit tai harrastusten ryhmät
- Miten pandemia-aika on vaikuttanut näihin suhteisiin?
- Miten nuorisotalotoiminta on tukenut näitä suhteita pandemia-aikana?